

Chukát– Áron halála

Chukát Hetiszakasz tartalma חקת

Chukát (4Mózes 19:1–22:1.) – a Vörös Tehén misztériumával kezdődik, majd a Pörlekedés Vizénél történt afférral, és annak következményeivel folytatódik. Megkerülik Edom földjét, miután királya megtagadja a kért átvonulási engedélyt, és meghal Áron Hor hegyén. Későbbi vándorlásaik során mérges kígyók marják meg a népet, és Mózes parancsot kap, hogy – ellensúlyozásul – rézkígyót csináljon, s aki ránéz, meggyógyul. A szakasz az emorita Szichon ellen viselt győzelmes háborúval fejeződik be.

Isten megismerteti Mózessel a vörös téhennel kapcsolatos törvényeket; ennek az állatnak a hamvai megtisztítják azt, aki egy halott érintése folytán beszennyeződött. – **4Mózes 19.**

Negyven évi sivatagi vándorlás után Izrael népe elérkezik Cin pusztaságába. Mirjám meghal, a nép pedig szomjazik. Isten utasítja Mózeszt, hogy szóljon egy sziklához, és parancsolja meg neki, hogy adjon vizet. Mózes feldühödik a lázadó izraeliták miatt, és mérgében rácsap botjával a sziklára. Víz fakad a sziklából, de az Örökével közli Mózessel, hogy sem ő, sem Áron nem léphetnek be az Ígéret Földjére. Áron meg is hal Hór hegyén, és a főpapságot fia, Elázár veszi át tőle. – **4Mózes 20.**

Az elégedetlenkedés újabb kitörését – „beszélt a nép Isten és Mózes ellen” – követően mérges kígyók támadják meg az izraeliták táborát. Isten utasítja Mózeszt, hogy készítsen egy rézkígyót, helyezze azt egy

hosszú pózna tetejére, és aki arra felpillant, felgyógyul a kígyómarásból. – **4Mózes 21:4–9.**

A hetiszakasz különböző háborúkról számol be. A zsidó nép folytatja a vándorlást a Szentföld felé, és ennek érdekében át akar jutni Edom földjén. Az edomiták nem engedélyezik a zsidóknak az átvonulást, így egy kisebb csata után a zsidók megkerülik Edomot. Ezek után ismét sikeres harcban vesznek részt a kánaániták ellen. Mózes további csatába viszi a népet az emorita királyok, Szichon és Og ellen – mert meg akarják gátolni, hogy Izrael átvonuljon a területeiken –, és elfoglalja területeiket, amelyek a Jordántól keletre fekszenek. – **4Mózes 20:14–21.; 21:1–3., 21–22:1.**

שבת שלום

EMBERBARÁT HETILAP

NAGY FUVÁROS ZSINAGÓGA

ב"ה

Haim Saul Glitzenstein rabbi: 40 éves sivatagi vándorlás véget ér

Beszélik, hogy egyszer a **hászidok** sorban álltak egy bizonyos rabbi szobája előtt. Volt közöttük egy, aki már három napja várt, és már nagyon feszült volt, amikor a titkár közölte vele, hogy még ma sem mehet be a rabbihoz. A **hászid** nagyon mérges lett, és vitába szállt a titkárral. Addig fajult a vita, hogy kezét emelt rá, és nagy felfordulás kerekedett. A zajra a rabbi is felfigyelt, hívatta a titkárát, és kérdezte tőle, mi történt. A titkár elmondta, hogy a **hászid** megütötte. Erre a **rabbi** is dühbe gurult, és azt mondta, hogy aki kezét emel felebarátjára, azzal ő nem is hajlandó találkozni. A titkár át is adta az embernek ezt az üzenetet, aki keserű könnyekben tört ki. Ugyanis azért jött el, hogy a rabbi áldását kérje, mert már tíz éve házas és nem volt gyermeke. Csakis az áldásban reménykedett, és most romokban az élete, mert már semmije nem maradt, reménye sem. A titkár annyira meghatódott, hogy nem engedte el őt, hanem bement vele együtt a **rabbihoz**. Elmondta, hogy ő nagyon szívesen megbocsájt a **hászidnak**, és kéri, hogy a **rabbi** áldja meg őt, hogy legyen gyereke. A **rabbi** ezt látva boldog volt, megadta az áldást, és a **hászidnak** hamarosan lett is gyermeke, sőt, nagy családja.

Hetiszakaszunkban olvassuk, hogy a negyven évi sivatagi vándorlás végén, amikor már negyven éve manán éltek, az emberek lelke megszakadt, és „beszélt a nép Isten ellen és Mózes ellen. Miért hoztatok ide fel bennünket Egyiptomból, hogy meghaljunk a pusztában, mert nincs kenyér és nincs víz; lelkünk pedig undorodik a nyomorult kenyértől.” Elegük volt az utazásból, elegük volt a mannából, és a haragjuk **Mózes** ellen fordult. **Isten** nem váratott magára a válasszal: kígyókat küldött, akik megmárták a lázongókat, „és elhalt sok nép Izraelből”.

A büntetést követően a nép egyből bűnbánatot gyakorolt. „**És eljött a nép Mózeshez, és mondták: Vétkeztünk, mert beszéltünk az Örökkévaló ellen és ellened, imádkozz az Örökkévalóhoz, hogy távolítsa el tőlünk a kígyókat. És Mózes imádkozott a népért.**” **Mózes** imádkozott azokét, akik megbántották őt. **Isten** pedig meghallgatja az imáját, és utasítja, hogy készítsen rézkígyót, és aki arra néz, meggyógyul. A **Iubavicsi rebbe** egy érdekes dolgot figyelt meg: **Isten** a „**készíts magadnak**” kifejezést használja, ami már máskor is feltűnik a Tórában. Készíts magadnak, vagyis készítsd a saját pénzedből, és nem a közösség költségén.

De vajon miért kellett a saját költségén készítenie a gyógyulást hozó rézkígyót a népnek, akik megbántották? Már megbocsájtott nekik, már imádkozott értük, most a gyógyulásukért készít valamit...nem épp fordítva kéne lennie? Hogy akkor legalább a közösség is eszt vesz a saját bűnének helyrehozásában, engeszteléseképp?

A válasz az, hogy ha igazán megbocsájtottunk, akkor nem elég, hogy csak imádkozunk azért, aki rosszat tett ellenünk, hanem részt kell vennünk a gyógyulásában is oly módon, hogy segítjük minden eszközzel. Mert sokszor az emberek évtizedeken át hordozzák szívükben a haragot embertársuk, rokonuk vagy barátjuk iránt. Tudják, hogy ez egészségtelen, és meg kell bocsájtani, elnyomják az érzést a lelkükben, de a harag időről időre felbukkan. És akkor jön a **Tóra** a megoldással: hogyan lehet valóban eljutni odáig, hogy őszintén megbocsátsunk, és megszabaduljunk attól a kínzó érzéstől, amit hosszú évekig teherként hordtunk magunkkal. Úgy, hogy ha halljuk, hogy az illetőnek nem megy jól a bolt, akkor segítünk neki, nem csak imádkozunk érte, de például vevőket küldünk hozzá, vagy saját pénzből támogatjuk. Az ilyen viselkedés az, amivel sikeresen le lehet küzdeni a haragot, ami sokáig nyomasztott, és szeretetté változtatni azt.

Gut Sábesz

Rabbi Jonatan Sacks: Összekötő szálak

Két évembe telt, mire felépültem az áldott emlékü édesapám halálából. A mai napig, majdnem húsz évvel később, nem vagyok biztos benne, hogy miért. Nem hirtelen vagy fiatalon halt meg. Már jócskán elmúlt nyolcvanéves. Utolsó éveiben öt műtéten kellett átesnie, amelyek mindegyike egy kicsit jobban megviselte az erejét. Emellett rabbiként temetéseken kellett szolgálnom és vigasztalnom a gyászolókat. Tudtam, milyen a gyász.

A rabbik bírálták azt, aki túl sokat és túl sokáig gyászol. Azt mondták, hogy maga **Isten** mondja az ilyen emberről: "Te könnyörületesebb vagy, mint én?". **Maimonidész** így szabályoz: "Az embernek nem szabad túlzottan összetörni a szívét egy ember halála miatt, hiszen azt mondja: "Ne sírj a halottért, és ne sirasd őt" (**Jeremiás 22:10**). Ez azt jelenti: 'Ne sírjatok túlzottan'. Mert a halál a világ útja, és aki a világ útja miatt túlzottan bánkódik, az bolond." A zsidó törvények szerint a gyász külső határa - ritka kivételektől eltekintve - egy év, nem több.

Mégsem segített, hogy ezeket a dolgokat tudta. Nem mindig vagyunk urai az érzelmeinknek. Mások vigasztalása sem készíti fel a saját veszteségélményünkre. A zsidó törvény a külső viselkedést szabályozza, nem a belső érzéseket, és amikor érzésekről beszél, mint például a szeretni és nem gyűlölni parancsolat, a **halacha** ezt általában viselkedésbeli kifejezésekre fordítja, feltételezve - a **Sefer haChinnuch** nyelvén -, hogy "a szív követi a tettet".

Éreztem egy egzisztenciális fekete lyukat, egy ürességet a lényem mélyén. Elnémította az érzéseimet, képtelen voltam aludni vagy koncentrálni, mintha az élet nagy távolságban zajlana, és mintha egy olyan néző lennék, aki egy filmet néz, amelynek a hangját kikapcsolták. A hangulat végül elmúlt, de amíg tartott, életem legrosszabb hibáit követtem el.

Azért említem ezeket a dolgokat, mert ezek a hetiszakasz **Chukat** összekötő szálai. A legmarkánsabb epizód az a pillanat, amikor a nép a vízhiány miatt panaszkodik. **Mózes** valamit rosszul csinál, és bár **Isten** vizet küld egy sziklából, egyúttal szinte elviselhetetlen büntetésre ítéli **Mózes**: "Mivel nem hittél bennem eléggé, hogy megszentelj engem az izraeliták előtt, ezért ne vidd be ezt a gyülekezetet arra a földre, amelyet neked adtam".

A kommentátorok vitatkoznak arról, hogy pontosan mit is csinált rosszul. Talán elvesztette a türelmét az emberekkel szemben ("Most figyeljetek, lázadók")? Hogy megütötte a sziklát ahelyett, hogy beszélt volna hozzá? Hogy úgy állította be, mintha nem **Isten**, hanem ő és **Áron** lenne a felelős a vízért ("Hozunk-e nektek vizet ebből a sziklából?")?

Még rejtélyesebb, hogy miért vesztette el az irányítást abban a pillanatban. Korábban is szembe-sült már ugyanezzel a problémával, de még soha nem vesztette el a türelmét. A (**2Mózes 15. fejezetében**) az izraeliták **Marahban** arra panaszkodtak, hogy a víz ihatatlan, mert keserű. Az (**2Mózes 17**) -ben **Massza-és-Merivánál** arra panaszkodtak, hogy nincs víz. **Isten** ekkor azt mondta **Mózesnek**, hogy fogja a botját, és üsse meg a sziklát, mire víz folyt belőle. Amikor tehát a hetiszakaszban **Isten** azt mondja **Mózesnek**: "Fogd a botot ... és szólj a sziklához", bizonyára megbocsátható hiba volt azt feltételezni, hogy **Isten** azt akarta, hogy ő is üsse meg a sziklát. Hiszen legutóbb is ezt mondta. **Mózes** a precedenst követte. És ha **Isten** nem azt akarta, hogy üsse meg a sziklát, miért parancsolta neki, hogy vegye a botját?

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FUVÁROS ZSINAGÓGA

ב"ה

Rabbi Jonatan Sacks: Összekötő szálak

Még nehezebb megérteni az események sorrendjét. **Isten** már pontosan megmondta **Mózesnek**, hogy mit kell tennie. **Gyűjtsd össze a népet. Beszélj a sziklához**, és víz fog folyni. Ez még azelőtt történt, hogy **Mózes** elmondta volna rosszindulatú beszédét, amely így kezdődött: **"Figyeljetek, most ti lázadók"**. Érthető, ha az ember elveszti a nyugalmát, amikor egy megoldhatatlannak tűnő problémával szembesül. Ez történt Mózesrel korábban, amikor a nép a húshiány miatt panaszkodott. De egyáltalán nincs értelme ezt tenni, amikor Isten már megmondta: **"Beszélj a sziklához... Az kiönti a vizét, és te vizet hozol nekik a sziklából, és így adsz a közösségnek és a jószágaiknak vizet inni"**. **Mózes** megkapta a megoldást. **Miért izgatta akkor ennyire a probléma?**

Csak miután elvesztettem apámat, értettem meg ezt a részt. **Mi történt közvetlenül előtte?** A fejezet első verse kimondja: **"A nép megállt Kádesnél. Ott meghalt Mirjám, és eltemették."** Csak ezután írja, hogy a népnek nem volt vize. Egy ősi hagyomány azt magyarázza, hogy a népet addig egy csodálatos vízforrás áldotta meg **Mirjám** érdemei által. Amikor ő meghalt, a víz megszűnt.

Nekem azonban úgy tűnik, hogy a mélyebb összefüggés nem **Mirjám** halála és a vízhiány között van, hanem **Mirjám** halála és **Mózes** érzelmi egyensúlyvesztése között. **Mirjám** az idősebb nővére volt. Ő vigyázott a sorsára, amikor csecsemőként egy kosárba tették, és leúszatták a **Níluson**. Volt bátorsága és vállalkozó szelleme ahhoz, hogy beszéljen a fáraó lányával, és javasolta, hogy egy héber szoptassa, így **Mózes** és az édesanyja újra egymásra találtak, és biztosította, hogy **Mózes** úgy nőjön fel, hogy tudja, ki ő, és melyik néphez tartozik. Az identitástudatát neki köszönhetette. **Mirjám** nélkül soha nem válhatott volna **Isten** emberi arcává az **izraeliták** számára, **törvényhozóvá, felszabadítóvá és prófétává**. **Miriam** elvesztésével nemcsak a **testvérét** veszítette el. Elvesztette élete emberi alapját is.

A gyászoló elveszíti az érzelmek feletti uralmát. Dühösnek találja magát, amikor a helyzet nyugalmat kíván. Ütsz, amikor beszélned kellene, és beszélsz, amikor hallgatnod kellene. Még ha Isten meg is mondta neked, hogy mit kell tenned, csak félig figyelsz. Hallod a szavakat, de nem jutnak el teljesen az elmédbe. **Maimonidész felteszi a kérdést**, hogyan lehetséges, hogy **Jákob**, a **próféta**, nem tudta, hogy **fia, József** még **életben van**. Azt válaszolja, mert a gyász állapotában volt, és a **Sehiná** nem lép be hozzánk, amikor a gyász állapotában vagyunk. **Mózes** a sziklánál nem annyira **próféta** volt, mint inkább egy olyan ember, aki éppen elvesztette a **húgát**. Vigasztalhatatlan volt, és nem volt ura a helyzetnek. **Ő volt a legnagyobb próféta. De ember is volt, ritkán jobban, mint itt.**

A hetiszakasz a halandóságról szól. Ez a lényeg. **Isten Örökkévaló, mi mulandóak vagyunk.** Ahogyan az **Unetaneh tokef** imában mondjuk **Ros Hásáná** és **Jom Kipur** alkalmával, **"egy cserépdarab, egy fűszál, egy virág, amely elhalványul, egy árnyék, egy felhő, egy szélfuvallat"** vagyunk. Porból vagyunk és porba térünk vissza, de **Isten** az élet **Örökkévaló**. A **Mózes** a sziklánál egy szinten a bűnről és a büntetésről szóló történet: **"Mivel nem hittél bennem eléggé, hogy megszentelj engem ... ezért nem viheted be ezt a gyülekezetet arra a földre, amelyet neked adtam"**.

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FUVÁROS ZSINAGÓGA

ב"ה

Rabbi Jonatan Sacks: Összekötő szálak

Lehet, hogy nem tudjuk pontosan, mi volt a bűn, vagy miért érdemelt ilyen súlyos büntetést, de legalább tudjuk a labdát, a területet, ahová a történet tartozik.

Mindazonáltal úgy tűnik számomra, hogy - itt is, mint a **Tórában** oly sok más helyen - van egy történet a történet mögött, és ez egy teljesen más történet. A **Chukat** a halálról, a **vesztéségről** és a **gyászárról** szól. **Mirjám meghal**. **Áron** és **Mózes** megtudja, hogy nem fogják megérni az **ígéret földjére** való bevonulást. **Áron meghal**, és a nép harminc napig gyászolja őt. Együtt alkották a legnagyobb vezetői csapatot, amelyet a zsidó nép valaha is ismert: **Mózes a legfőbb próféta**, **Áron az első főpap**, **Mirjám** pedig talán a **legnagyobb** mind közül. A hetiszakasz azt üzeni nekünk, hogy mindannyiunk számára van egy **Jordán**, amelyen nem megyünk át, egy ígéret földje, ahová nem lépünk be. "**Nem a ti dolgotok, hogy elvégezzétek a feladatot**". Még a legnagyobbak is halandók.

Ezért kezdődik a **hetiszakasz** a **vörös üsző szertartásával**, amelynek **hamuját cédrusfa hamujával, izsóppal és skarlátvörös gyapjával összekeverve** és "**élő vízben**" feloldva szórják meg azt, aki kapcsolatba került a halottakkal, hogy azok beléphessenek a **Szentélybe**.

Ez a **judaizmus** egyik **legalapvetőbb alapelve**. A halál bemocskolja. A történelem során a legtöbb vallás számára a halál utáni élet valóságosabbnak bizonyult, mint maga az élet. Ott élnek az **istenek**, gondolták az **egyiptomiak**. Ott élnek **őseink**, hitték a **görögök** és a **rómaiak**, valamint számos **primitív törzs**. Ott van az igazságosság, gondolták sok keresztény. Ott található a **paradicsom**, gondolta sok **muzulmán**.

A halál utáni élet és a halottak feltámadása a zsidó hit alapvető, nem vitatható elvei, de a **Tanach** feltűnően hallgat ezekről. Arra összpontosít, hogy ebben az életben, ezen a bolygón találjuk meg **Istent**, halandóságunk ellenére. "**A halottak nem dicsérik Istent**" - mondja a **zsoltár**. **Istent** magában az életben kell megtalálni, annak minden veszélyével és veszedelmével, gyászával és bánatával együtt. Lehet, hogy nem vagyunk többek, mint "**por és hamu**", ahogy **Ábrahám mondta**, de maga az **élet egy soha véget nem érő folyam**, "**élő víz**", és ezt **szimbolizálja a Vörös Özvegy rítusa**.

A **Tóra** nagy finomsággal keveri össze a törvényt és az elbeszélést - a **törvényt** az elbeszélés előtt, mert Isten a betegség előtt ad gyógymódot. **Mirjám meghal**. **Mózes** és **Áront** elönti a gyász. **Mózes** egy pillanatra elveszti az önuralmát, és őt és **Áront** emlékeztetik arra, hogy ők is halandók, és meg fognak halni, mielőtt belépnének a földre. Mégis ez, ahogy **Maimonidész** mondta, "**a világ útja**". Megtestesült lelkek vagyunk. Hús és vér vagyunk. Megöregszünk. Elvesztjük azokat, akiket szeretünk. Kívülről küzdünk, hogy megőrizzük a nyugalunkat, de belül sírunk. Az élet mégis megy tovább, és amit mi elkezdtünk, azt mások folytatják.

Akiket szerettünk és elvesztettünk, tovább élnek bennünk, ahogy mi is tovább élünk azokban, akiket szeretünk. Mert a szeretet olyan erős, mint a halál, és a jó, amit teszünk, soha nem hal meg.

SÁBÁT SÁLOM

MISNÉ TORÁ – A ZSIDÓ JOGTÁR

LXVII. RÉSZ

A javítandó Tóratekercs

12. §. A kijavítatlan **Tóra-tekercs**et nem szabad **harminc napnál** hosszabb ideig őrizetlenül hagyni, hanem ki kell javítani, vagy el kell temetni.

Az olyan **Tóra-tekercs**et, amelyben hasábonként legfeljebb három hiba van, ki kell javítani, ha négy, akkor el kell temetni. Ha a tekercs nagyobb része az ellenőrzés után pontosnak bizonyul, a többi részében pedig hasábonként négy hiba van, akkor a tekercs ki kell javítani – feltéve, ha a hibás részben legalább egy olyan hasáb akad, amelyikben négynél kevesebb hiba van.

13. §. **Mikor érvényesek a fentiek?** Amikor valaki egy szónak a rövid formáját írja a hosszú helyett, és ezért kénytelen extra betűket a sorok közé írni. Ha azonban valaki egy szó rövid formája helyett a hosszút írja, a tekercs még akkor is kijavítható, ha különben mindegyik oldalon sok a hiba. Ugyanis, ilyen esetben eltávolítanak és nem beleírnak egy betűt.

14. §. Szabad olyan **tekercs**eket írni, amelyek külön-külön tartalmazzák a **Tóra öt könyvét**. Ezek a tekercs az azonban nem hordozzák a **Tóra-tekercs** szentségét.

Ne írjon azonban senki olyan tekercsket, amelyekben csak egy-egy szakasz van – még gyermekek részére sem, hogy azokból tanuljanak. Mindazonáltal ez mégis megengedett, ha az illetőnek végső soron szándékában áll egy egész **Tóra-könyvet** befejezni. Ugyancsak szabad csak egyes **Tóra-verseket** tartalmazó tekercset írni, ha az illető soronként három egymástól távol álló szót ír.

15. §. Szabad egyetlen tekercsre írni a **Tóra**, a **Próféták** és a **Szent Írások** minden könyvét.

A **Tóra** minden egyes könyve között négy üres sornak kell lennie, a **Próféták** mindegyik könyve között pedig háromnak. Ugyancsak három-három sort kell üresen hagyni a tizenkét „**kispróféta**” könyvei között, hogy ha valaki el akarja vágni, megtehesse.

A **Próféták rendje** pedig a következő: Józsuá, Bírák, Sámuel, Királyok, Jeremiás, Jechézkiel, Jesájá, és a Tizenkét „Kispróféta”.

A **szent írások rendje** ez: Rút, Zsoltárok, Jób, Példabeszédek, Prédikátor, Énekek Éneke, Sirmak, Dániel, Eszter, Ezrá, Krónika.

16. §. Minden szent szöveget csak előre megvonalmazott felületre szabad írni. Ez még akkor is érvényes, ha papírra írják. Vonalazás nélkül legfeljebb három szót szabad írni. Ennél többet tilos.

Az olyan tekercs, amely a **Tórát**, a **Prófétákat** és a **Szent Írásokat** is tartalmazza, nem hordoz olyan fokú szentséget, mint a **Tóra-tekercs**, hanem olyan, mint az olyan tekercs, amely csupán a **Tóra** egyik könyvét tartalmazza, mert egy **könyv** hozzátétele a **tekercshez**, a **szentségét** illetően ugyanolyan érvényű, mint ha kihagytak volna egyet.

EMBERBARÁT HETILAP

NAGYFUVAROS ZSINAGÓGA

ב"ה

NAGYFUVAROS UTCAI TEMPLOMKÖRZET IMAREND JÚLIUS 1 – 31. KÖZÖTT

1.	kedd		7,00	19,00	5.
2.	szerda		7,00	19,00	6.
3.	csütörtök		7,00	19,00	7.
4.	péntek	⛪ 20:25	7,00	19,00	8.
5.	szombat	CHUKÁT vége: 21:45	8,00	20,30	9.
6.	vasárnap		8,00	19,00	10.
7.	hétfő		7,00	19,00	11.
8.	kedd		7,00	19,00	12.
9.	szerda		7,00	19,00	13.
10.	csütörtök		7,00	19,00	14.
11.	péntek	⛪ 20:21	7,00	19,00	15.
12.	szombat	BÁLÁK vége: 21:39	8,00	20,15	16.
13.	vasárnap	Támuz 17. Böjtnap este 21,17-ig	8,00	19,00	17.
14.	hétfő		7,00	19,00	18.
15.	kedd		7,00	19,00	19.
16.	szerda		7,00	19,00	20.
17.	csütörtök		7,00	19,00	21.
18.	péntek	⛪ 20:16	7,00	19,00	22.
19.	szombat	PINCHÁSZ Újholdhirdetés vége: 21:31	8,00	20,15	23.
20.	vasárnap		8,00	19,00	24.
21.	hétfő		7,00	19,00	25.
22.	kedd		7,00	19,00	26.
23.	szerda		7,00	19,00	27.
24.	csütörtök	Jajm Kippur Kótajn	7,00	19,00	28.
25.	péntek	⛪ 20,08	7,00	19,00	29.
26.	szombat	MÁTOT-MÁSZÉ Újhold vége: 21,22	8,00	20,00	1.
27.	vasárnap		8,00	19,00	2.
28.	hétfő		7,00	19,00	3.
29.	kedd		7,00	19,00	4.
30.	szerda		7,00	19,00	5.
31.	csütörtök		7,00	19,00	6.

T

Á

M

U

Z

Á

V

Ismeretlen zsidók nyomában CXXVI. Margitai Ági

Margitai Ági (Budapest, 1937 július 12. – Budapest, 2014. november 4.) Kossuth- és Jászai Mari-díjas magyar színművésznő, érdemes és kiváló művész, a Halhatatlanok Társulatának örökös tagja.

Zsidó családban született. Szülei **Weisz Jenő (1893–1944)** és **Esenfeld Friderika (1900–1969)** voltak. Apai nagyszülei **Weisz Mór** és **Mózes Cecília**, anyai nagyszülei **Esenfeld Mózes Schmil (1873–1931)** műszerész és **Hirsch Gittel (1878–1931)** voltak. Gimnáziumba nem járt, és nem tett érettségi vizsgát sem. Így vették fel a **Színház- és Filmművészeti Főiskola** színész szakára.

1958-ban a főiskola elvégzése után **Pécsre** került a **Pécsi Nemzeti Színházba**, ahol 1962-ig játszott. 1962–63-ban a **kecskeméti Katona József Színház** tagja volt. 1963–64-ben a **budapesti Petőfi Színházban** szerepelt. 1965–1968 között a **Miskolci Nemzeti Színházban** játszott. 1968–1970 között a **Mikroszkóp Színpadon** lépett fel. 1970–1972 között a **Szegedi Nemzeti Színház**, 1972–1978 között a **József Attila Színház**, 1978–1982 között a **szolnoki Szigligeti Színház** tagja volt. 1982–1990 között a **Mafilm** társulatának volt a tagja. 1990-től újra a **Miskolci Nemzeti Színház** tagja, 1992–1996 között a **Magyar Színészkamara** ügyvivője volt. 1999-től a **Győri Nemzeti Színház** foglalkoztatta, később szabadúszó volt. Érdekes, energikus, színes egyénisége, jellegzetes hangja drámai és vígjátéki szerepekben is kitűnően érvényesült.

2014 októberében megbetegedett, szerepeit vissza kellett adnia. Súlyos betegségben hunyt el november 4-én. 2014. november 18-án temették el a **Farkasréti temetőben**.

Forrás: (wikipedia)

Mártírmegemlékezés a rákosszentmihályi zsidó temetőben

A peremkerületek fővároshoz való csatolása idején a rákosszentmihályi zsidó temetőt is **1950**-ben szüntették meg. A terület kerítés nélkül, kutya-futtatónak volt sokáig használva, ám a **Budapesti Zsidó Hitközség** és a **XVI. ker. Önkormányzat** közös beruházásában **2022**-re elkészült a temetőt körülzáró kőkerítés, a két I. világháborús hős emlékköve fel lett újítva, és helyre lett állítva az egyetlen ortodox síremlék is.

1946-tól kezdve évente voltak mártír-megemlékezések a kerületben, **1956**-ig Sashalmon, utána Rákosszentmihályon. Az utolsón ilyen **1968. június 21-én (54 évvel ez előtt)** a rákosszentmihályi templomban zajlott, ekkor **Raj Ferenc újpesti rabbi** mondott gyászbeszédet, majd **1969**-ben lebontották az emlékművet (**650 rákosszentmihályi mártír nevét tartalmazta**), és eladták a zsidó imaházat is.

A három évvel ezelőtti átadást követően már méltó körülmények között kerülhet sor évről-évre, így most vasárnap reggel is a hagyományos mártír-megemlékezésre. A rákosszentmihályi zsidó temetőben a **XVI. kerület** területéről **1944**-ben **deportált** zsidóságra emlékezünk és emlékeztetünk.

A vasárnapi eseményen **emlékbeszédet mondott Mester Tamás**, a **BZSH elnöke** és **dr. Goldberger Tamás**, a **Szilánk(-ok) című könyv szerzője** is. Mindketten kiemelték a kerület gazdag zsidó múltját, valamint, hogy meg kell őrizni azon értékeket, amelyek az utókor számára fennmaradtak.

A megemlékezésen emlékbeszédet mondott **Szardócz J. Ervin főrabbi**, aki beszédje elején elmondta a **130. zsoltárt**, az „**elkeseredettség és a remény**” zsoltárát.

Forrás: (bzsh)

Deportált mártírok emléknapja

Budapest XVI. kerületének önkormányzata egy évvel ezelőtt döntött arról, hogy minden év június 30-a legyen a kerület elődtelepüléseiről (Árpádföld, Cinkota, Mátyásföld, Rákosszentmihály és Sashalom) deportált mártírok emléknapja, mert **1944. június 30-án** hajtották el gyalogmenetben a települések zsidó lakosságát, mintegy **2100 főt** a rákosszentmihályi vasútállomásra, ahonnan a budakalászi téglagyári gyűjtőtáborba vitték őket haláltáborba. A tegnap tartott megemlékezésen beszédet mondott dr. Kunos Péter, a Mazsihisz-BZSH ügyvezető igazgatója is.

Géczy András vármegyei főjegyző **1944. május 12-én** rendelte el a vármegye zsidóságának gettósítását kijelölt csillagos házakba. Másnap **Jaross Andor**, a **Sztójay-kormány** belügyminisztere elrendelte, hogy a gettósítást a zsidók vagyonából kell finanszírozni. Mindenki tudta, a zsidók szomszédai is, hogy minden családnak egy szobába kell összehajtogatni maradék holmijukat, mert ezeket a szobákat majd lezárják és lepecsételik. Mintha ideiglenes túrára való felkészülés történne.

Árpádföld, Cinkota, Mátyásföld, Rákosszentmihály és Sashalom (jelenleg Budapest XVI. kerülete) zsidóságának gettóba való kényszertelepítése **1944. május 29-én**, hétfőn kezdődött. A helyi gettó felállítása során Cinkota Mátyásföld zsidó lakosait Sashalomra helyezték el, különböző csillagos házakba. Sashalmon és Rákosszentmihályon a gettósítás után csak olyan házban lakhatott zsidó, ahol a háziúr is zsidó volt. A helyi közigazgatás tette a dolgát. Mivel a községben szétszórva álltak ezek a házak, nem volt egybefüggő gettó. Mindezt előzetesen összeállított listák alapján végezték el az ide

Mártírmegemlékezés a rákosszentmihályi zsidó temetőben

rendelt csendőrséggel és rendőrséggel karöltve, és azért gyorsan tudták végrehajtani. Nemsokára elkezdődött a zsidó tulajdonok kiigénylése.

Egy hónapos gettóélet után, 1944. június 30-án gyalog hajtották a jelenlegi Budapest XVI. kerületének elődtelepüléseiről az összegyűjtött zsidókat, mintegy 2100 főt. A jelenlegi Csömöri úton a rákosszentmihályi vasútállomásra kellett menniük, innen a budakalászi téglagyári gyűjtőtáborba kerültek, majd a halállágerek pokla következett.

A XVI. kerületben tegnap megrendezett rendezvényen beszédet mondott Kovács Péter polgármester, dr. Kunos Péter, a Mazsihisz-BZSH ügyvezető igazgatója, valamint Goldberger Tamás, közreműködött Kozma Zsolt kántor. Az alábbiakban a Mazsihisz-BZSH ügyvezetőjének beszédét teljes terjedelmében közöljük.

Dr. Kunos Péter: A magyar társadalom nagy része közömbös maradt

Június 30-a különös jelentőséggel bír számunkra, mert egy éve szavazta meg a XVI. kerület önkormányzata, hogy ez a nap legyen az innen deportált mártírok emléknapja. És ezzel a nemes gesztussal nem csupán egy dátumot jelöltek ki a naptárban, hanem ráirányították a figyelmet egy olyan sebre, amely máig fájó és eleven.

A gettóba kényszerített zsidóságot 1944. június 30-án, 81 évvel ezelőtt hajtották végig a Csömöri úton. Ennek az embertelen menetnek a végállomása – a rákosszentmihályi vasútállomáson és a budakalászi téglagyáron keresztül – a megsemmisítő táborok pokla volt. S ha már a megemlékezés a „mártírokról” szól, el kell mondjam önöknek: azok, akiket 81 évvel ezelőtt elhurcoltak innen, nem mártírok voltak a szó pontos értelmében. A mártír ugyanis önként vállalja a halált egy nemes eszméért, míg az innen deportált emberek áldozatok voltak.

„Emlékezzünk rájuk olyan emberként, amilyenek valójában voltak: családapák, családanyák, nagyszülők, gyermekek, unokák. Ártatlan áldozatok, akiket egy ésszel fel nem fogható eszme nevében gyilkoltak meg”.

Habár azóta eltelt 81 év, ne gondoljuk, hogy azok a sötét eszmék kivesztek a világból. Sajnos azt látjuk, hogy ma ismét felszították az antiszemitizmus parazsát. Ismét terjed a gyűlöletbeszéd, a kirekesztés, a megbélyegzés. Sajnos 81 évvel ezelőtt a magyar társadalom nagy része közömbös maradt a zsidóság sorsa iránt.

„De ma én az áldozatok emlékére arra kérem önöket: soha ne legyenek közömbösek a megalázzottakkal szemben! Soha ne higgyék el, hogy a pokolba vezető út jószándékkal van kikövezve. Nem! A pokolba vezető út közönyösséggel van kikövezve”.

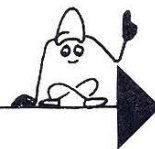
Ezért arra kérem önöket, hogy ha gyűlölettel, uszítással és kirekesztéssel találkozunk, jusson eszükbe az a sok-sok családapa, családanya, nagyszülő és gyermek, akikre ma most emlékezünk. Jusson eszükbe, hogy ők mindannyian az aljas eszméknek és a közömbösségnek lettek az áldozatai.

Végezetül köszönöm az önkormányzatnak, hogy kijelölte ezt az emléknapot – és megköszönöm a kerület lakosságának, ha a jövőben is méltón ápolják az egykor itt élt zsidó testvéreink emlékezetét.

Forrás: (mazsihisz)

Raj Tamás: Héber nyelvkönyv kezdőknek XIV. rész

1. SZÁMÚ GYAKORLAT
(személyes névmás)

בתוא: אני, אתה, הוא, היא,
אנחנו; אתם, אתן, הם, הן

תרגיל 1

gyakorlat (esz, tsz)

תרגיל, תרגילים

בתוא! írd!

1. היא תלמידה טובה? – כן, _____ תלמידה טובה.

2. את גברת עוז? – לא, _____ לא גברת עוז.

3. מי הם? – _____ חברים ואנחנו-אל.

4. _____ תלמידות טובות? – כן, הן תלמידות טובות.

5. מאין אתם? – _____ מקרית.

6. _____ מורה? – לא, אני תלמידה.

7. _____ מורה טובה? – כן, היא מורה טובה.

8. _____ תיירות מברזיל? – לא, אנחנו תיירות מאמריקה.

9. _____ חברה של יצחק? – כן, אני חברה של יצחק.

10. _____ תיירים? – לא, אנחנו לא תיירים.

RECEPT-TÁR

Nyári bulgursaláta csirkemellel

Egy superkönnyed saláta, ami tele van tápanyagdús alapanyagokkal és extra friss a zöldszereknek köszönhetően. Pattintottam a tetejére egy szaftos csirkemellet is extra fehérje gyanánt. Készen is áll minden egy igazán nyári vacsrandihoz!

Hozzávalók: 2 fő

- 1 konzerv csicseriborsó (400 g-os kiszерelés)
- só, bors
- 3 gerezd fokhagyma
- 4 ek olívaolaj
- 400 g csirkemellfilé
- 120 g bulgur
- 10 db koktélpáradicsom
- 1 fej lila hagyma (100 g/fej)
- 1 csokor menta
- 1 csokor kapor
- 1 ½ db citrom

Elkészítés:

A nyári bulgursaláta csirkemellel recept első lépéseként a csicseriborsót leszűrjük, átmosuk és bekeverjük sóval, borssal, majd bele nyomjuk a fokhagymát is. Meglocsoljuk 2 evőkanál olívaolajjal és alaposan elkeverjük, majd egy sütőpapírral bélelt tepsi egyik felére öntjük és eloszlatjuk rajta. Bedobjuk a 180 fokra előmelegített sütőbe 20 percre.

A csirkemellfilét megtisztítjuk, majd mindkét oldalát sózzuk, borsozzuk, és forró serpenyőben, a maradék olívaolajon mindkét oldalát alaposan lepirítjuk, oldalanként 2-3 perc alatt. Ezután kisedjük a serpenyőből és a csicseriborsók mellé dobjuk a 180 fokos sütőbe. Itt még 10-12 percet fognak együtt eltölteni.

A bulgurt dupla mennyiségű sós vízben, közepes lángon puhára főzzük.

Amíg sül a csirke és a csicseriborsó, félbevágjuk a koktélpáradicsomokat, apróra vágjuk a lila hagymát és a zöldszereket, majd egy nagy keverőtálban összekeverjük a megfőtt és kihűlt bulgurral. Meglocsoljuk egy citrom levével, majd hozzáöntjük a megsült csicseriborsót és elkeverjük. Ha nem elég fűszeres, sózzuk és borsozzuk. A csirkemelleket szeletekre vágjuk, és jöhet a tálalás. A bulgursalátát egy nagy tála halmozzuk, a tetejére helyezzük a felszeletelt csirkemellfiléket, és végül egy fél citrom levével meglocsoljuk még.

Forrás: (streetkitchen)

EMBERBARÁT HETILAP

NAGY FUVAROS ZSINAGÓGA

ב"ה

REJTVÉNY, AGYTORNA (SÁBESZ UTÁNRA)

K	A POÉN 1. RÉSZÉ	BOLTI MUNKÁT VÉGEZ	INGBEN VANI	KÖNYV RÉSZEI	NAGYON ERŐS SZÉL	A TÚLSÓ OLDALRA POTTYAN	HANGOS ZÖREJ							
LOVAT KIKÖT														
KERT KÖZEPEI			SZÓCSATA GÖRBE HAJÍTÓ- FEGYVER											
RÁCS MÖGÖTT ÜL				KUR- JANTÁS ŐZHŰS AROMÁJA										
LYUKAS (FOG)							BORÍT, FED							
AZ ŐSZ VÉGEI		IDEGEN NŐI NÉV FÉMES ELEM							RÖVID VIHAR- KABÁT	JELREND- SZER KULCSA	RÓMAI 1-ES	HOLLAND AUTÓK JELZÉSE	EGYÉB, TOVÁBBI	A POÉN 2. RÉSZÉ
(FORRÁS) FELTÖR					HÍM EB A MŰLT IDŐ EGYIK JELE				A SZA- BADBAN LÉVŐ DROG					
KAPURA LÖVÉST VÉD						OLYASZ- TÖKE- MENCE BEVONAT					TASZÍT TOLDA- LÉKFAJTA			
KÉSŐBB- RE HALASZT					VASKA- LAPOS BÁNYA- JÁRAT							A BRÓM VEGYJELE BELE- FÁSUL		
BORÓKA- PÁLINKA ÁTVÉTELT ELISMER				REMÉLÉS SOKSZÍNŰ						ROSSZ LÓ EREDMÉ- NYES LÖVÉS				
							LEJÁR (AZ IDŐ) TÖBBLET- MUNKA							
NEWTON, RÖVIDEN			KISSÉ MAGASI			TESLA, RÖVIDEN	KÖNNYŰ LÁBBELI						VAGY, RÖVIDEN	
KARÁM OLDALAI			BÁRÁNY- KA			JEGYET VÁSÁROL	RÁDIUSZ, RÖVIDEN						HOZZÁ- VALÓ	
NINCS NÉLKÜLE IGEI		VAKMERŐ TETT MEGÜT							LEJTŐ A TETE- JÉRE MÁZOL					
ALAPO- SAN MEG- VENDÉGL								A FOGAI- VAL ÓRÓL ANGOL- SZALONNA				ÜVEG- CSERÉPI ORIENS, RÖVIDEN		
GÖNGYÖ- LEGSÚLY					INGA- SZERŰEN LENGET KOFA						AFFÉLE, KÖLTŐIEN NEM EN- GEDÉLYEZ			
A TÁVOLI MŰLTBŐL VALÓ				MÁSHOVÁ TETET AZ OVIT KÖVETI!								ALUL, A KÖZEPÉNI NYARALÓ		
INDUL A TÚRAI			BIRS- SZELETI KÖLTŐI SÓHAJ			ÉGHETŐ GÁZ LEMEZ SZÉLEI!								
GONOSZ- SZÁ VÁLIK							OMÁN HATÁRAI! ENERGIA, RÖVIDEN			FÉNYES MÁZ A JOULE JELE				
AMPER, RÖVIDEN	Á								AZ ELTE EGYIK KARA				K	!

Ez a kiadvány Szent szövegek idézeteit és azok magyarázatait tartalmazza. Kérjük ne dobja ki!
TALMUD TORA Alapítvány számlaszáma: 11705008-20413002-00000000

IMAIĐŐK, GYERTAGYÚJTÁS, IDŐSEK KLUBJA ESEMÉNYEK

2025. Júl. 04. – 2025. Júl. 11.

DÁTUM	REGGEL	ESTE
04. péntek	7:00	19:00
05. szombat	8:00	20:30
06. vasárnap	8:00	19:00
07. hétfő	7:00	19:00
08. kedd	7:00	19:00
09. szerda	7:00	19:00
10. csütörtök	7:00	19:00
11. péntek	7:00	19:00

Gyertyagyújtás és Szombat kimenetele Budapesten

DÁTUM	ESTE	DÁTUM	ESTE
04. péntek	20:25	05. szombat	21:45
11. péntek	20:21	12. szombat	21:39

Poén sarok

Megkérdezték a Rabbót, igaz-e, hogy erkölcsstelen egy földszinti lakásban fényes nappal, nyitott ablakkal nemi életet élni.
A válasz:
- Nem erkölcsstelen, de praktikusabb nővel!

Szombat délelőtt Friedháber Tibor urat ünnepélyesen hívtuk fel a Tórához tekintettel arra hogy, Korách szombatján volt Bár Micvó. Ebben az évben is elmondta a Haftórai részt immár 66. alkalommal. Pénzadománnyal járult hozzá ehhez az alkalomhoz.

Smulovics István úr vasárnap tartott jahrzeit-et édesanyja emlékére, aki zsinagógánk rendszeres látogatója volt és aktívan részt vett az idősek klubja életében is. A reggeli imádkozás befejeztével tikunon látta vendégül a jelenlévőket.

Kedden tartott jahrzeit-et Zilber József előljáró úr az anyósa emlékére. A reggeli dávenolás után tikunt adott ebből az alkalomból.

A 613 PARANCSOLAT

XLIX.

A kárt okozó gödör és társai

„Ha valaki vermet nyit meg, vagy vermet ás es nem földi be...”

(2Mózes 21:33)

EMBERBARÁT IDŐSEK KLUBJA

„IDŐSEK KLUB” -ja, rendezvényeire várjuk kilélek tagjait. Várjuk tagjaink szíves megjelenését és ötleteiket, melyekkel segítik a klub működését. Következő klubrendezvényt július 09.-én, szerdán délelőtt 10:00 órától tartjuk a földszinti klubteremben.

Nagy Fuvaros utcai Templomkörzet Emberbarát Templomegyelet

Budapest. 1084
Nagy Fuvaros utca 4.
Tel: 334 27 31
Email: nagyfuvaros@gmail.com
<https://www.facebook.com/Nagyfuvaros4>
Felelős kiadó: Streit Sándor
Szerkesztő: Streit Gábor
Technikai asszisztens: Andrassy Béla